

Porin Kirjatyöntekijäin yhdistys ry:n historia

Kirjapainotoiminta alkoi historian kirjojen mukaan Porissa 1850-luvulla. Ensimmäinen varsinainen sanomalehti, **Björneborgs Tidning** ilmestyi vuonna 1860. Sitä ennen oli Porin kaupungin lähes kokonaan tuhonnut tulipalo vuonna **1852**. Tidningin jälkeen melko pian alkoi ilmestyä ensimmäinen Suomenkielinen sanomalehti, **Porin Kaupungin Sanomat**. Lehti eli ainoastaan reilut kaksi vuotta, se jouduttiin lopettamaan kannattamattomana. Seuraava yrittäjä oli Lännetär-lehti, joka jaksoi taistella olemassaolostaan vajaat kymmenen vuotta.

Björneborgs Tidning oli lopettanut ilmestymisensä, mutta se herätettiin uudelleen henkiin vuonna **1873**. Tämän jälkeen lehti ilmestyi yhtäjaksoisesti aina vuoteen 1965 saakka. 1900-luvun alkupuolella alkoi ilmestyä **Sosiaalidemokraatit-lehti**. Myöhemmin, vuodesta 1919 lehti sai uuden nimen ja siitä tuli **Uusi Aika**. Satakunta ja Satakunnan Sanomat yhdistyivät vuonna 1917, tuloksena syntyi **Satakunnan Kansa**.

Toisen maailmansodan jälkeen perustivat Porilaiset kommunistit ja kansandemokraatit työväenlehti **Satakunnan Työn**.

Porilainen ay-liike sai alkunsa vuonna **1896** jolloin Poriin perustettiin **Porin Kirjaltajaklubi**.

Vuonna 1907 Kirjaltajaklubi päätti muuttaa nimensä ja uudeksi nimeksi tuli **Porin kirjaltaja yhdistys**. Tällä nimellä mentiin eteenpäin aina vuoteen 1939 jolloin nimeksi tuli **Porin Kirjatyöntekijäin Yhdistys ry**.

Työtaistelujen vuosikymmenet

Lakot ovat työtaisteluase jota työläiset ovat käyttäneet vuosikymmenien ajan kun siihen on ollut tarvetta. Ensimmäinen porilaisia kirjaltajia koskeva lakko oli vuoden 1911 alussa ollut **Suomen Kirjaltajaliiton lakko**, joka alkoi 1.1.1911. Lakko kesti kaikkiaan reilut kolme kuukautta, päättyen huhtikuun alussa, uusi työehtosopimus allekirjoitettiin 4.4.1911.

Seuraava lakko, joka myöskin koski Porin Kirjatyöntekijäin Yhdistyksen jäseniä, alkoi 1.3.1949. Lähes kolme viikkoa kestänyt lakko päättyi 19.3.1949. Vuoden 1956 yleislakko, joka alkoi 1.3.1956 sulki koko maan ja kaikki toiminnot pysähtyivät. Yleislakko kesti kolmisen viikkoa, päättyen 20.3.1956. Kirjatyöntekijät jatkoivat vielä kolme päivää yleislakon päättymisen jälkeen "omaa" lakkoaan. Vuonna 1967 oli vuorossa Suomen Kirjatyöntekijäin Liiton jäseniä koskeva lakko, joka alkoi 8.3.1967. Lakko kesti kolmen viikon ajan, päättyen 28.3.1967. **Lakon tuloksena siirryttiin 40-tuntiseen työviikkoon.**

Vuoden 1983 Liittojuhlat

Siirryttäessä 1980-luvulle yksi Porin Kirjatyöntekijäin Yhdistyksen suurista haaveista oli toteutumassa, **Poriin saatiin Suomen Kirjatyöntekijäin Liiton 8. liittojuhlat.** Juhlille saapui juhlavieraita kautta koko maan, runsaat 2000 henkeä. Majapaikan löytyminen näin suurelle joukolle oli suuri kysymysmerkki, kuitenkin kaikille tilaa löytyi.

Liittojuhlan pääjuhla pidettiin Riihikedon koululla 21.5.1983. Juhlassa oli mukana kaikkiaan 1100 liittojuhlavierasta.

Huvilatoiminnasta omaan toimistoon

"Ajatus oman kesänviettopaikan"- ostamisesta tai vuokraamisesta yhdistykselle herätettiin jo vuonna 1917. Kului kuitenkin muutama vuosi ennen ajatuksen toteutumista, kunnes **vuonna 1922 yhdistys vuokrasi kesäpaikan Fleiviikistä**, Pihlavan suunnalta. Huvilaa vuokrattiin usean kesän ajan. Taustalla oli kuitenkin koko ajan ajatus oman kesäpaikan ostamisesta. Tultiin vuoteen 1928 ja Kalifornian juovan varrella oli myytävänä kohtalaisessa kunnossa oleva kesäpaikka, jonka silloiset päättäjät ostivat yhdistyksen kesäpaikaksi. Paikan nimeksi kastettiin Kalifornia.

Vuonna 1952 huvila myytiin yhdistyksen jäsenelle, Regina Niemiselle. Kului muutama vuosi ja taas heräsi ajatus kesäpaikan ostamisesta. Yllättävän nopeasti sellainen löytyikin, Lytylästä tukkukauppias V. Karumon perikunnan omistama vanha huvila. **Kauppakirjat Kiviranta nimisestä tilasta tehtiin 23.4.1964.**

Vuonna 1978 **Kirjaranta**, joka paikan nimeksi ristittiin sai uuden saunarakennuksen. Myöhemmin rantaan pystytettiin upea grillikatos, jossa pystyi grillailemaan maukkaita grilliruokia sateelta suojassa. Kirjarannassa jokainen kirjatyöntekijä pystyi viettämään vapaa-aikaa saunoen ja muuten vain oleillen.

Oman toimiston ostaminen oli jo pitkään itänyt yhdistyksen jäsenten ja toimihenkilöiden ajatuksissa. Ajatus toteutui, Porin Kirjatyöntekijäin Yhdistyksen oma, ensimmäinen toimisto sijaitsi nk. "Moskovan" talossa osoitteessa Annankatu 15. Toimisto otettiin käyttöön 6.12.1974.

Kului muutama vuosi ja "Moskova" tuntui pieneltä, ahtaalta ja tunkkaiselta. Alkoi uuden etsintä. Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy rakensi Isolinnankadulle uuden liike- ja toimistotiloja käsittävän isokokoisin monikerroksisen talon. Asiat etenivät nopeaan

tahtiin ja niinpä yhdistyksen silloinen toimikunta teki päätöksen ostaa Kiinteistö Oy Herttuantorista 40 neliömetrin kokoisen toimistotilan osoitteesta Isolinnankatu 24.

Uusissa tiloissa pidettiin ensimmäinen toimikunnan kokous 24.11.1985. Kaikille yhdistyksen jäsenille annettiin mahdollisuus tulla tutustumaan uuteen toimistoon pitämällä **avomien ovien päivä uudenvuodenaattona 31.12.1985.** Yhdistyksen vuosijuhlia on pidetty vuosikymmenien saatossa useita.

Satavuotisjuhlat Porin Pripolissa olivat suurimmat tähänastisista juhlista. Juhlat pidettiin 2.11.1996, juhlaväkeä oli paikalla kaikkiaan lähes neljäsataa. Näin aika kuluu ja vuodet vierivät.

Mitä tulevaisuus tuo tullessaan, sen aika näyttää.

Tekstin kokosi Jouko Valo.

Lähdeteoksena käytetty, Reino Kavantola: Porin Kirjatyöntekijäin yhdistys ry. 1896-1996.